

Instytut Pamięci Narodowej - Gdańsk

<https://gdansk.ipn.gov.pl/pl2/aktualnosci/zajrzyj-do-archiwum/148223,101-rocznica-Bitwy-Warszawskiej.html>
25.04.2024, 06:16

101. rocznica Bitwy Warszawskiej

W 1923 r. Minister Spraw Wojskowych gen. broni Stanisław Szeptycki rozkazem nr 126 ustanowił dzień 15 sierpnia Świętem Wojska Polskiego.

Data ta została wybrana jako symboliczny początek bitwy warszawskiej 1920 r., kiedy pierwsze oddziały polskie rozpoczęły forsowanie Wieprza pod Kockiem, by następnie zaatakować wojska radzieckiego Frontu Zachodniego. Dzień ten jest równocześnie liturgicznym świętem Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny.

Święto Wojska Polskiego było obchodzone w dniu 15 sierpnia do 1947 r. Następnie władze komunistyczne ustanowiły Dzień Wojska Polskiego z datą 12 października, żeby upamiętnić chrzest bojowy 1 Dywizji Piechoty im. Tadeusza Kościuszki w bitwie pod Lenino. Data 15 sierpnia miała ulec całkowitemu zapomnieniu. Była ona jednak przypominana przez organizacje opozycyjne i ich publikacje. Również kościół katolicki starał się nawiązywać do tej tradycji. Święto Wojska Polskiego w dniu 15 sierpnia zostało przywrócone na mocy ustawy Sejmu w 1992 r.

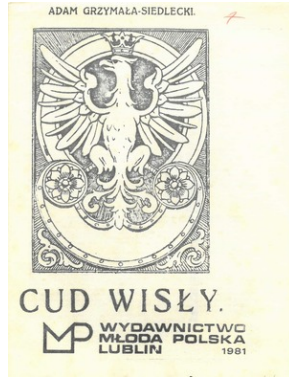
W Oddziałowym Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej w Gdańsku znajdują się dokumenty obrazujące walkę o pamięć bitwy warszawskiej i wojny polsko-bolszewickiej 1920 r. Są to przede wszystkim publikacje wydawane w drugim obiegu oraz w okresie przełomu 1989 r., przekazane przez Tadeusza Jaśkiewicza, Karola Krementowskiego, Jerzego Bieleckiego i Andrzeja Boczonía.

W naszym zasobie znajduje się także ciekawe świadectwo reakcji władz PRL na pamięć o Bitwie Warszawskiej. Są to materiały Urzędu ds. Wyznań Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Gdańsku. W 1970 r. na wieść o przygotowywanym przez episkopat liście nawiązującym do 50 rocznicy wojny polsko-bolszewickiej została przygotowana szeroko zakrojona akcja rozmów z księżmi w województwie gdańskim. Następnie przedstawiciele urzędów terenowych przesyłali władzom zwierzchnim notatki dokumentujące przebieg i wyniki przeprowadzonych rozmów.

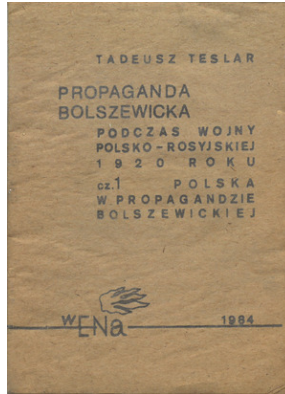
Opracował: Robert Chrzanowski

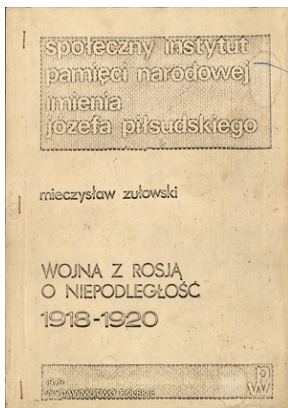
Publikacja Niezależnej Oficyny Wydawniczej „Libertad” Im. Piotra Wysockiego – bohatera Powstania Listopadowego: Cud nad Wisłą, [Gdańsk] 1981

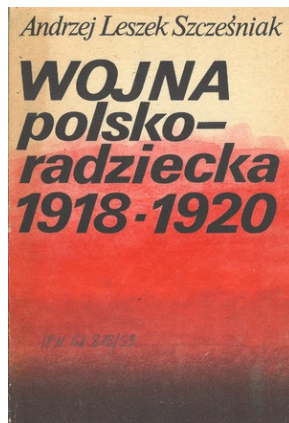
Publikacja bezdebitowa Wydawnictwa „Młoda Polska”: Adam Grzymała-Siedlecki, Cud Wisły, Lublin 1981 (reprint publikacji z 1920 r.)

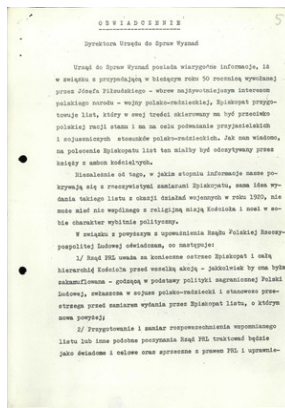
Publikacja bezdebitowa Wydawnictwa „Wena”: Tadeusz Teslar, Propaganda bolszewicka podczas wojny polsko-rosyjskiej 1920 roku, cz. 1: Polska w propagandzie bolszewickiej, [b.m.w.] 1984

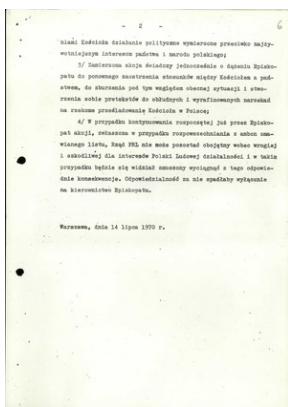
Publikacja bezdebitowa Społecznego Instytutu Pamięci Narodowej imienia Józefa Piłsudskiego i Wydawnictwa Polskiego Oddział Gdańsk: Mieczysław Żułowski, Wojna z Rosją o niepodległość 1918-1920, Gdańsk 1979

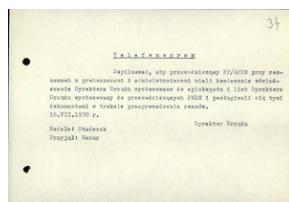
Publikacja Wydawnictwa Ośrodka Dokumentacji i Studiów Społecznych: Andrzej Leszek Szczepiński, Wojna polsko-radziecka 1918-1920, Warszawa 1989

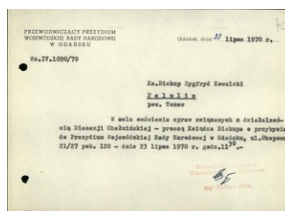
Oświadczenie dyrektora Urzędu do spraw Wyznań z dnia 14-07-1970 r.

Oświadczenie dyrektora Urzędu do spraw Wyznań z dnia 14-07-1970 r.

Telefogram dyrektora Urzędu do spraw Wyznań z dnia 18-07-1970 r.

Pismo przewodniczącego Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Gdańsku z dnia 20-07-1970 r. zapraszające biskupa Zygfryda Kowalskiego na rozmowy

